Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historiae evangeliae libri quattuor - Cod. Aug. perg. 217

Iuvencus, Gaius Vettius Aquilinus

[S.l.], [9./10. Jahrh.]

Paschalis Carminis liber primus (?)

urn:nbn:de:bsz:31-67026

Visual Library

Sicut & dicto citius quod lege tenetur.
Subiciunt epulis olim uenerabile lignum.
Instituuntq; dapes contactuq; omnia fedant
Recipue infelix pesti deuotae future
Miraturq; nouas frondes & non sua poma.
Accusa malitanti summotenus adtigit ore.
Maius ad ortae nefas maioremq; ore furorem
Neu misero coniux aliena ex arbore germen
Obicit atq; animum subita dulcedine mouit.
Continuo noua lux oculis effulsit at illi.
Errentur uisu subito nec plura morati
Corpora sub ramis obtentum frondis obumbrant.
Consertum tegumen nec spes opis ulla dabatur
At non haec nullis hominum rerūq; repertor.
Obseruans oculis aedes & facta tyranni.
Presensit notumq; furens quid femina possit
Continuo inuadit procul ō procul este profani.
Conclamat caelum aeter rex qui numine firmat
Atq; illi longe gradiente ac dira frementem.
Ut uidere meu uersi retroq; ruentes.
Ut treme facta solo tellus silet arduus aether
Uiuite felices interq; nitentia cuncta
Fortunatorum nemorum sedesq; beatas.
Haec domus haec patria est requies ea certa laborū
Is ego nec metas rerū nec tempora pono.
Imperiū sine fine dedi multasq; per annos.
Non rastros patietur hum' nonuine facilem

At genus inmortale manet nectar da senectus.
ebilitat uires animi mutatq; uigorem.
Uos contra quaedicam animis auertite uris.
st in conspectu ramis felicib; arbor.
Quam neq; fecs igni cuiquā nec scindere ferro.
elegione sacra numquā concessa mouen.
At qui cumq; sacros decerpserit arbore fetus.
ortelus menta nec me sententia uertit.
Nec tibi tam prudens quisquā persuadeat auctor.
on maculare manus liceat teuoce moneri.
Femina nec te ollius uiolentiae uincat
ite digna manent diuinis gloria ruris.
Post quam cuncta pater caeli cui sedera parent.
on posuit legesq; dedit camposq; nitentes
Desuper ostentat tantarū gloria rerum.
cce acutem primi sublumine solis & ortu.
Deuenere locos ubi mollis amara cus illos.
loribus & dulci adspirans conplectitur umbra.
Hic uer pur poreū atq; alienis mensib; aestas.
ic liquidi fontes hic caeli tempore cereo.
ul ciamella premunt hic candida populus antro.
nmine & lente texunt umbracula uites.
nuitant chroceis alcentes chrocib; orti.
nter adoratum lauri nem ipsaq; tellus.
mnia liberius nullo poscente ferebat.
ortunati ambo si mens non leua fuisset
on iugis infande docuit p excitus ingens

Occpi pietas omni prosequenda

Iccmq; dies infandcc aderat per florea rura.
Ecce inimicus atrox in mensis orbib: anguis
Septem ingens gyros septena uolumina uersat
Nec uisu fcc cilis nec dictu ccffabilis ulli.
At sic reticeam in messoribus tccq; fcerra.
Exercebis humum frustra acceptccbis aceruum:
Concussaq; famem in siluis solccbere quercũ.
Insuper hic subeunt morbi tristisq; senectus.
Et lccbor & dure rapit inclementia mortis.
Haec tibi semper erunt tuq; ô scĩs si maconiux
Non ignora mali caput horũ & causa malorum.
Mccgnccluies commissa tibi heu perdita nescis.
Eq; te circumstent deinde pericula cernis.
Nunc morere ut meritcc es tota quod mẽte petisti.
Ec mea iam loco mutata sententia cedit.
Ad iuuenem primũ primum seuus circũ stetit orror.
Iriguere oculi ne ex se celare tenebris
Amplius aut nouccs audire & reddere uoces.
Aut mora festinant iussi rapidisq; feruntur.
Pccssib; & pariter gressi per opaca uiarum.
Corripiunt spacium mediũ limenq; relinquunt
Flentes & parib; curis uestigia fingunt.
Cum dictum in siluis uccccas lapidosaq; corna.
Dccnt rccmi & uulsis pccscunt radicib; herbe
Inter ea magnum sol circumuoluitur annum.
Matri longa decem tulerunt fcc stidia menses.
Inde homines nati durũ gen̄ inde per artem.

Aut herbe campo ap pcerent aut arborem frondes.
Inq; nouos soles audent se gramina tuto.
Credere & inlentes uiam dimittere ramis
Institunt udoq; docent inolescere libro
Tum gemini fratres adolent dũ altaria tedis.
Alter in celterius prelato inuidit honore
Horrescor efferens consanguinitate propinquum.
Excipit incautum patricesq; obtruncat ad aras
Sanguine fedcentem quos ipse sacrauerat ignes.
Tum genitor uirus serpentib; addit atres.
Mellaq; decussit foliis ignemq; remouit.
Nox & frumenti labor ceddtus ut mala culmus
Ess & rubigo & uictum seges egra neg
Tum laqueis captae refertes ced fcellere uisco
Inuentum & duris surgens in reb; aegestees.
Mouit agros curis acuens mortalia corda
Deterior donec paulatim ac de color aetees.
Serrea progenies duris caput extulit aruis.
Et belli rabies & mors successit habendi
Iustitia excedens terris uestigia fecit.
Et longum in medio tempus furor iraq; mentẽ
Recipit tantãt gaudent ꝑfusi sanguine fratrum.
Condit opes celios defessoq; incubat auro.
Et doluit miserens inopem dextrãq; tetendit
Emptator omp̃s grauiter cõmotus ab alto.
Et heres emittit tellurem effundit in undas
Diluuio miscens caelumq; in tartara soluit.

Sternit cegros sternit sata l&a boumq; labores.
Diluuio implentur fossae & caua flumina crescunt
Et gen omne neci pecodum dedit omne ferarũ
Tum pietate grecue ac meritis mirabile dictu.
Uisuit inter ris & seruantis simus aequi.
Eripuit l&o tecentis sur gentib; undis.
Et gen unde noua est stirpis reuocet hecber &.
Diluuium ex illo patribus dat iura uocatis.
mp̃s magnis agitans sub legibus euum.
Nesciaq; humanis precibus mansuescere corda.
Uid memorẽ infecndecs cedes quid fecc ta tyranni
Aegyptum uiresq; orientis & ultima bellec.
Magnanimosq; duces totiusq; ordine gentes
Quo cursu deserta p&iuerit & tribus & gens.
Magnecuirũ meriti tanti non in memorum quam.
Quiq; sccerdotes cecstia ad altaria iustec.
Uiq; pii uates pro liber tecte ruebant.
Complerunt campos acies quib; arserit armis.
Ex genus egregiũ magna inflãmante furore
Agmen cegens & aequitũ & florentes aere cater uas.
Etercc facta patrum pugnataq; in ordine bella.
Pretereo atq; aliis post memoranda relinquo
Unc ad te & tua magna pater consultare uertor.
Maius opus moueo uatum predicta priorum
Ad gredior quamuis angusti terminus aeui.
Accipiat temptanda uia est qua me quoq; possim.
Ollere humo & nomen fama tot ferre per annos.

Quod tua progenies caelo discendit ab alto.
-ic mihi responsum primus dedit ille petenti
Concretam exemit lcebem purumq; relinquit
etherium sensum meq; in mea regna remisit
Illum ego per flammas agerem sis irtibus excul.
er uarios casus per mille sequentia telcc
Quores cumq; cadet unum pro munere tanto
xequerer struerem q; suis altcc ria donis
Huius inaduentum tantarum innumera laudum
psi letitia uoces ccdsidera iactant
Intonsi montes respondent omnia ualles.
empore non cclio magnum et memorabile nomen
Serpentis furiale malum meminisse necesse est
usus quin et iam fama est obscurior annis.
Conpellare uirum et ueniendi poscere causas.
unc ubi tendentem aduersum pgramina uidit.
Substitit intremuitq; ferox dnmq; potentem.
aucius ac serpens ccffatur uoce superba.
eranete facies uerus mihi nuntius ofert.
uigen unde domo qui nra ad limina tendis.
ccre age quid uenias nam te dare iura loquunt.
ut quis te iuuenum confidentissime nras
us sit adire domos paciq; inponere morem.
on equidem in uideo miror magis accipe porro
uid dubitem et quae nunc animo sententia surgat.
st domos alta uoca zephiros et lcebere pinnis.
r dua tecta petens ausus te credere caelo
Hec mihi iam patriam antiquam spes ulla uidendi.
Hec spes libertatis erat nec curcc salutis.

Simodo quemmemorces pater est cuisidera parent.
Ollis subridens sedato pectore fatur.
Haud uatum ignarus uenturiq; inscius aeui
Dissimulare etiam sperces ti per fide serpens
Nec dubita nec muerce uides properare arduapinnis.
Astrce sequi clccusumq; cauete condere tra
Cuoperitur erues maioraq; uirib; audies
Cededō totoq; correptus corpore terræ
Nec plura his ille admirans uenerabile donū.
Fronte premit terram & spumces agitatore cruento
Contentusq; fuga cecisse inmiscuit umbris.
Inter ea uolitans magna sit fama per urbes.
Nec tibi prima puer fundent cunccbula flores
Mixtccq; ridenti pccssim cum baccare tellus
Ilicc pcculatim colocasia fundet achanto
Etiam finis erat perfecto temporis orbe
Et primum cessit furor & rabida ora quierunt.
Ante annos animūq; gerens celestis origo
Per medias urbes grccditē populosq; propinquos
Illum omnis tectis agrisq; effusa iuuentus.
Detonitis inhians animis prospectat euntem
Turbccq; mirat matrum quis sp̄s illi.
Ui uultus uocisue sonus uel gressus eunti
Continuo uates namq; his certissim̄ auctor
Et procule gelido secr & ū flumine uidit
Tempus ait d̄s ecced̄s tibi maxima rerum.
Verborumq; fides tu nunc eris alter ab illo.

ortunate puer cæli cui sidera parent
Sic equidem ducebam animo rebarq; futurũ·
xpectata uenis spes & solatia nostri·
Hæc ubi dicta dedit fluuio mersare scelubri
ccepit uenientem ac mollib; extulit undis
Exultantq; uccdcc ad subita commota colũba
euolat & supra caput adstitit inde repente
Rcedit iter liquidum celeriq; cum uobis & alcs
uc omnis turba ad ripcas effusa ruebat
Certatim lcergos humeris infundere rores·
umgenitor natũ dictis conpellat amicis·
Nate meae uires mea magna potentia solus·
t pre dulce decus magne rediture parenti·
Ate principium tibi desin & accipe testor
mea progenies quæ solutrumq; recurrens
Aspicit oceanum perfecto lætus honore
m nicc sub pedib; uertiq; regiq; uidebis·
uregere imperio populos matresq; uirosq;
am pridem resides animos desuetaq; corda
gncc rosq; uiae mecum miseratus agrestes
Ad gredere & uotis iam nunc assuesce uocari·
ixerat ille patris magni parere parcebat
mperio instans operis regnisq; futuris
eu pietcs heu prisca fides quccs dicere grate
ncipiam si parua lic & conponere magnis·
ttulit & nobis aliquando optantib; aetccs·
uxiliũ aduentumq; dĩ quod femina primum

ir ginis os habitumq; gerens mirabile dictu
ec generis nr̄i puerum nec sanguinis edet
erccq; terribili cecinerunt omniauates.
duentare uirum seculis terrisq; sup
Semine ab aethereo qui uiribus occupet orbem.
ccmq; ccderat promissa dies quo tempore primū.
Extulit ossacrum diuine stirpis origo.
issus in imperium uenitq; in corpore uirtus
Mixtcc dō subiit cari genitoris imcc go.
ut mora continuo cæli in regione serencc
Stella fcc cem ducens multa cū luce cucurrit
dnouere dm̄ proceres cunctiq; repente
Munerib; cumulant et scm̄ sidus adorant
umuero manifesta fides clccrumq; paterne
Nomenerat uirtutis et ipsi agnoscere uultus
rccglantisq; dī diuini signa decoris.
Protinus ccdregem magno feruore ruentem.
.ccmauolat magnisq; rumorib; irccm.
Incenditq; animum matrisq; ccdlccbitur ccuris.
llcc dolos dirumq; nefccs haud nescia rerum.
Presensit motusq; excepit prima futuros.
rescia uenturi furtim mandat alendum
Dum cure ambigue dum gens extuat ira.
trex sollicitus stirpem et gen̄ omne futurū
Precipitare iubet subiectisq; urere flāmis
ultcc mouens mittitq; uiros qui certare portent
Aut secus adiussi faciunt rccpidisq; feruntur.

ces sib; & magnis urbem terrorib; implent.
ontinuo auditæ uoces uagitus & ingens.
nfantumq; anime flentes ante ora parentũ
orpora natorum sternunt limine primo.
At mater gemitu non frustra exterrita tanto.
psæ sinu prese portans turbante tumultu.
Infantem fugiens plena ad presepia reddit
ic natum angusti supra fastigia tecti.
Nutribat teneris inmulgens ubera libris.
ngreditur magna medius comitante caterua
Horrendum siluis hoc illis curia templum
æc sacre sedes miro quod honore colebant
Nemq; sub ingenti lustrat singula templo.
or rescit uisu subito insonuitq; flagello
Significatq; manu & magno simul intonat ore.
uæ scelerum facies quæue aera micantia cerno
esceris & nomen quæ mentem insania mutat.
æ nobis propriæ sedes hic tempore certo.
er petuis soliti patrum considere mensis.
bsti puere animis gelidus prei ma cucurrit
ssa tremor mensasq; metuli quere priores.
nde ubi primæ fides pelago tranquilla per alta
educunt socii naues atq; arte magistra
ic alius latum fundæ transuerberat omnẽ
ost altum tenuere rates neciam amplius ulle
ccurrunt terrae crebris micat ignib; a & her.
ripuunt subito nubes cælumq; diemq;

Consurgunt uenti & fluctus ad sidera tollunt
Ad sociis subita gelidus formidine sanguis
Diriguit cecidere animi cunctiq; repente
Pontum ccd spectccbant flectentes uox hominib; una
Spemq; metumq; inter dubiis euiuere credant.
Siue extrema pati laeti discrimine paruo
Succlia multa marinaute patiuntur in alto.
Ecce dñs magno misceri murmure pontum.
Emissamq; hieme sensit cui summa potestccs
Par leuib; uentis & fluminis ocior alis.
Pronapetit maria & pelago decurrit aperto
Neclongo distat cur supre eunte carinccc
Gnoscunt longe rege dextraq; petentem
Nudati socii & magno clamore salutant
Ostquccm altos tetigit fluctus & ad aequora uenit.
Iduero horrendũ ac uisu mirccbile ferri
Subsidunt undae remo ut lucta menabes s&
Collectccsq; fugcct nubes grccditurq; per aequor.
Ammediũ nec dum fluctu latera ardua tinxit.
Ad media socios incedens naue per ipsos
Psegu ber naclo rector subit ipse magister.
Intremuit mcclus gemuit subpondere cumba.
Ad tonitis hesere animis nec plura moratus.
Hiscclud maius miseris mortcclib; aegris.
Iudicium canit et tristes denuntiat irccs.
Uenturum excidium uccsta conuulsa ruina.
Omniatum pariter rutilo inmiscerier igni.

lcentccsq; polo stellccs cæliq; ruinccm.
Tum uero tremefacta nouus per pectora cunctis.
nsinuat pauor & taciti uentura uidebant.
hos super ccduenit cum multa horrenda moner &.
rapuer prima signccns intonsa iuuenta
Diues opum studiis florens & nobilis ortu.
uinq; greges illi bcclantum quina redicebant
Armenta & dccpib; mensas onerabat inertis.
ontinuo alacris pcd mccs utrasq; tetendit.
Et genua amplectens sic ore effatus amico est.
decus o fame merito pars maxima nostrae.
Ad te confugio & suplex tua numina posco.
mnia precipi atq; uae animo mecũ ante pege
Eripe me his inuictæ mcclis quid deniq; restat
uidue sequens tccntos possũ superare labores.
Accipe dccq; fidem ihi iussa capessere fccs est.
tq; huic responsum paucis ita reddidit heros.
pres tccns animis iuuenis absiste precando
ecte peniteat nihil tibi amice relictum
oc & iam his ccddam tua si mihi certa uoluntccs.
isce puer contempnere opes & te quoq; duci.
inge dõ quae sit poteris cognoscere uirtus
a dextrã misero & fratrem ne desere fratre
iiungi hospitio properat coniunge uolentem.
asta pudicitia seruet dom̃ enage segnes.
Rumpe morccs reb; q; ueni non ccspere genis
ixercct hæc ille uerbo uestigia tor sit

ristior orce modis ad tollens pallida miris.
Multa gemens seq; ex oculis auertit & ccufert
unc & iam tcerdi costccs agitator aselli
nsedit nimbo & fulgens cui plurima circum
Matres atq; uiri pueri uelamina nota.
Subiciunt funemq; manu contingere gaudent
Iamq; propinquabant portis templũq; uetustum.
ntiq; cedro centum sublime columnis
Conuenere uiri mens omnib; uncc sequendi
nquccs cumq; uelit pelago deducere terrccs
Multi preterea quos fama obscurare condit.
onueniunt fremitu densos tipccntq; frequentes.
Postquã altos uentũ in montes aeterna potestccs.
urcc dccbat legesq; uiris secreta parentis
Spemq; dedit dubie menti curccsq; resoluit
onspicit ecce alios dextra leuaq; frequentes
Exultatq; animis mediũ nampluma turba
unc hccb & atq; humeris ex tccntẽ suspit altis.
Quos ubi confertos audere in prelia uidit
ncipit & dictis diuinũ adspirat amorem.
Discite iustitiam monitis succurrite fessis.
rose quisq; uiri quaecumq; est copia laeti.
Communemq; uocate dm̃ meliora sequamur
uoq; uocate sequamur iter uia prima salutis
Intemerata fides & mens sibi conscia recti.
obis partcc quies perfecto temporis orbe
Nam qui diuitiis sol incubuere repertis

Nec par tempo suere suis dũ uita manebcet.
Pul satus ue parens & fraus in exa clienti.
Nunc cum frigida pars animcc seduxerit arcus.
Inclusi poenam expectant quae maxima turba est.
Infer niq; cient tenebris ueterũq; malorũ.
Supplicia expendent aliis sub gurgite uasto.
Inflectum eluitur scelus aut exuritur igni.
Turbidus hic ceno uccstaq; uoragine gurges.
Estuat atq; imo baratri eructat harenam
Hic exaudiri gemitus & seua sonare
Uerberatum stridor ferr & tracteq; catenae
Semper & obducta densant nocte tenebre
Preter ea quae dicam animis aduertite uris.
Non ego uos haec cesis de more iuuencis.
Relegione patrũ truncis & nouo renata.
Mortccli ne manu effigies & templa tueri
Audiccm & haec repetens iterũq; iterumq; monebo.
Sed perisse semel satis est natũq; patremq;
Pro fuerit meminisse magis si credere dignũ est
Sed fugit inter ea fugit in sepe parccbile tempus.
Iccm marũq; dies & uis inimica propinquat.
Sel cadunt puppiq; ds consedit in alta
Et tandem laeti naute aduertuntur harenae
Euexo inter ea proprior fit uesper olimpo.
Nunc uicture uocant uires fusiq; per herbam
Tdccpibus menscs onerant & pocula ponunt
Postquam prima quies epulis mensęq; remotę.

Ipse inter primos genitor instaurat honores.
uspiciens cælum tum facta silentia linguis.
Dat manib; fruges dulcesq; a frontib; undas.
mplebitq; mero patheram ritũq; sacrarum.
Edocet inmiscetq; preces actalia fatur.
Audite ó proceres ait & spes discite urcẽs.
emo ex hoc numero mihi non donatus abibit
Promissisq; patris urã inquid munera uobis
ertamanent pueri & palmã mouet ordine nemo.
Et lux cum primũ terris se crastina redde
nus erit tantũ in me exitiumq; eorum.
Dum paci medium se offert de corpore nr̃o.
amq; dies nisi fcellor adest secludite uestrcs
Mecum erit iste labor nec me sententia fcellit
num pro multis dabitur caput hæc ita fcetur
Conticuit seramq; dedit per membra quietem.
ceanum interea surgens aurora reliquit.
Iccmq; sacerdotes late loca questib; implent
um populo patrib;q; ruit perq; augmina murmur.
Quod gen̄ hoc hominũ quæ ue hunc tã barbamorẽ
ermittit patria poenas cũ sanguine poscunt
Undiq; collecti & magno clamore secuntur
nsontem seuitq; animis ignobile uulgus
Sol medium cæli conscenderat igneus orbem.
um subito acciri om̄ populosq; patres.
Et poscunt fcriq; iubent quo sanguine cretus
uid ue petat quid ue ipse ferat predarat uentis

Factauiri mixtus clamor & pudor urgen inter
esciamens hominũ certantq; inludere capto
Tumuero receptis concurrunt undiq; telis.
ollitur undiq; clamor cunctiq; repente
Corripuere sacrã effigiẽ manib: q; cruentis
ngentem quercũ succisis undiq; ramis.
Constituunt spinisq; ligant ingentib: ipsum
endebant q; man' pedib: per mutua nexis
Triste ministeriũ sequitur p' cetera pubes.
usi om̃ in mane nefces ausoq; potiti
Illeaũ inpauidus quo uincula tenditis inqui
anta neuos generis tenuit fiducia uri
Post mihi non simili poena commissa luetis
alia prestabat memorans fixaq; manebat
Interea magno misceri mur mure cælum.
ncipit & reb; nox abstulit atra colorem.
Impiaq; aeternam timuerint saecula noctem
erra tremit fugere fere & mortecla cor da
er gentes humilis strauit pauor inde repente
at tellus sonitum & cælũ tonat omne fragore
x templo commoti animi de sedib: imis.
mbre ibant sistunt amnes t̃req; & æquora ponti
Signe dabant sistunt amnes terræq; dehiscunt
uinipse stupuere dom' atq; ultima laeti.
artara & umbrose penitus patuere cauerne
ol quoq; exoriens cum se scire fatentur
um caput obscura nitidũ fer rugine texit.